

HET ZOENDILEMMA

Een mijnenveld vol speekselrijke hindernissen en boobytraps: het kussen van vrienden en bekenden. Wat is nu eigenlijk wijsheid? Journaliste Charlotte van Drimmelen heeft er genoeg van en zoekt naar een verzoeningsmodel.

Op het gevaar af als een oude bes te klinken, zeg ik het maar gewoon: vroeger was alles beter. Of op z'n minst duidelijker. En dan vooral als het gaat over zoenen. Neem mijn favoriete televisiegenre: datingprogramma's. Een voorloper op het gebied van sociale helderheid. Kandidaten heb ik nooit kunnen betrappen op tenenkrommende zoenfasco's, waarbij de een de bedoelingen van de ander niet begreep. Eind jaren tachtig keken we massaal naar *Op Goed Geluk*, gepresenteerd door Carry Tefsen. Zodra zij met kakekende stem riep: 'Op goed geluk!', schoof de scheidingswand tussen de twee (potentiële) tortelduifjes weg. Ze gaven elkaar stevast drie zoenen op de wang: 'Hoi' – kus – 'ik ben' – kus – 'Cindy' – kus. Bij *All You Need Is Love* gaat dat al jaren even vlekkeloos. Drie kussen, geen gedonder.

Maar nu ben ik de draad kwijt: mensen lijken steeds vaker genoeg te nemen met één kus, al dan niet in combinatie met een *American hug*. Of een *high five*. Of zoen op de mond. Of een 'boks'. Of een ferme handdruk. Of een handkus...

Elkaar groeten lijkt tot *rocket science* verworpen en we hebben dringend advies nodig met de naderende feestdagen. Tijd dus om dieper in de complexe zoenmaterie te duiken. Want waar komen onze zoengewoontes – en trends daarin – eigenlijk vandaan? Trendwatcher Tony Bosma denkt dat de keuze voor één enkele kus te maken heeft met onze gehaaste maatschappij. 'Het kost natuurlijk relatief veel tijd, die drie zoenen. Ook de digitalisering maakt dat we fysieke begroetingen moeilijker zijn gaan vinden. We doen het vaker via de computer dan in het echt, dus we verleren het.' Socioloog Beatrijs Ritsema bevestigt de teloorgang van de Brabantse drieklap-per: 'We hebben geen zin meer in die drie kussen. Het duurt te lang. Of iedereen binnenkort standaard voor één kus kiest durf ik niet te voorspellen. Maar het zou me niets verbazen.'

Ze vertelt dat we er in Nederland pas sinds de jaren zeventig een gewoonte van maken elkaar op drie kussen te trakteren. 'In het zuiden des lands begonnen mensen – vanuit een bepaald soort enthousiasme en vrolijkheid – met drie kussen.' Historicus Reinildis van Ditzhuyzen, tevens auteur van *De Dikke Ditz*: Hoe hoort het eigenlijk? vult aan: 'Vanuit Brabant en Limburg verspreidden de drie zoenen zich over de

rest van het land. Ik kan het niet hard maken, maar ik vermoed dat de vele katholieken in het kabinet Van Agt daar iets mee te maken hebben gehad.' Feit is dat er nooit echte regels zijn geweest voor hoe het eigenlijk hoort. En daarom zoek ik *for once and for all* uit: wie zoen ik waar, wanneer, waarom en vooral hoe vaak?

DE GOEIE KENNIS

Onlangs deed ik op de dansvloer een poging tot swingen, toen ik ineens een heel leuke kennis zag. Zij zag mij ook en we vlogen we elkaar als twee halve zolen om de hals. Uitzinnig, alsof ik mijn beste vriendin zag, zojuist uit de dood herrezen. Na de omhelzing gaven we elkaar vervolgens een vriendschappelijke kus op de mond. Het vreemde was dat wij elkaar eerder die middag ook al op straat tegen waren gekomen. We begroetten elkaar toen heel rustig met drie zoenen: 'Hoe is het?' 'Ja goed, met jou?' De harde muziek, de glazen wodka en de hordes vrolijke mensen maakten het diep in de nacht dus 'normaal' om elkaar een echte kus te geven. Op zo'n avond verkeer je in euforische sferen, dus dan mag het. Let wel: dit gedrag vertoon je niet op een zitverjaardag of op een borrel bij iemand thuis.

DE GASTVROUW

Ook zoiets: moet je mensen alleen zoenen bij aankomst, of ook als je weggaat? Als ik ergens heel zeker over ben is het de kracht van de zogeheten *Indian exit*. Iemand vertelde me ooit over Indiase *dinner party's*; er komen talloze gasten en het diner duurt eindeloos. Als je klaar bent met eten ben je uitgeteld en wil je maar één ding: uitbuiken in je bed. En dus ga je gewoon, zonder iemand iets te zeggen. Deze tactiek werkt ook prima op Hollandse feesten en partijen. Je gaat zogenaamd naar de wc om er via de achteruitgang tussenuit te *sneaken*. Dat scheelt je gedoe, want als je eenmaal begint met afscheidsoenen, blijf je aan de gang. En je was al moe. Maar nog belangrijker: de *Indian exit* is veel leuker voor de gastvrouw. Niets is erger voor het feestvarken dan wanneer haar gasten afscheid komen nemen, terwijl zij net gezellig een beetje *tipsy* wordt. Geen afscheidskus dus, maar er als een dief in de nacht vandoor!

DE INNER CIRCLE

Een goede vriendin van mij liet zich vroeger nooit zoenen door haar ouders. Zij ontwijkt mijn zoenen en die van haar andere kusgrage vrienden nog altijd waar mogelijk. Al jaren probeert ze de *low five* door te voeren, zonder succes. Ze weet zich gesteund door één andere vriendin die ook niet heel fysiek is ingesteld. Zij begroeten elkaar 'gewoon met een ferme hand'. Als kind gaf ik mijn ouders en mijn oudere zus altijd één zoen. Als volwassenen kussen we elkaar drie keer. Ik wil met mijn familie overleggen of het niet leuk is om elkaar in het nieuwe jaar één kus te geven, bij wijze van experiment. Voelt het niet goed, dan vervallen we vast vanzelf weer in onze oude patronen.

DE VERJAARSVISITE

Tante Tonny is een oudtante van mijn moeder. Als ik haar kus, laat zij de armen langs haar kleine lichaam hangen en legt ze haar wangen zacht tegen die van mij. Mijn eigen smakende kusgeluiden klinken, zeker dankzij haar doodse stiltes, hysterisch. Afgelopen zomer keek ik naar tante Tonny terwijl anderen haar kusten. Ze tuitte haar lippen niet. Ze sloeg dicht en verstijfde, alsof ze helse pijnen moest doorstaan. Nog zo'n opmerkelijk geval is Rudolph, de nieuwe vriend van mijn oom. Hij geeft mij zijn rechterhand, legt tegelijkertijd zijn linkerhand in mijn zij en dan geeft hij me ook nog twee zoenen. Mijn derde geef ik dus voor nop. Als ik mijn hoofd snel wegtrek, denkt Rudolf net: ah oké, dan we doen er toch drie! Verwarring alom, op familiefeesten. Zullen we het gewoon bij drie kussen houden hier? Fijn.

DE COLLEGAE

De meest traumatische zoenervaring had ik op mijn vijftiende. Ik had een zaterdagbaantje bij een cateringbedrijf. Daar werkte ook Leo: 53, vlassige snor, lijke bleek, twee onderkinnen en pokdalig ge-laai. Als hij sprak, vlogen zijn dikke lippen alle kanten op. Op die bewuste middag, 3 januari 1996, hing Leo's chronisch natte onderlip te glinsteren in de winterzon. Ik liep rechtstreeks in zijn kusfuik. Hij gaf me drie dikke zoenen, terwijl hij me stevig bij mijn schouders greep: *happy New Year!* Het voelde alsof loslippige Leo mijn toen nog knokige lichaam volledig opslokte. Mijn blozende meisjeswangen waren nog lang vochtig van zijn mond. Ik adviseer mensen met veel collega's het bij een *handshake* te houden. En wees consequent. Als je Jos een hand geeft, maar Theo kust, dan kun je scheve gezichten verwachten. Collega's die je half januari de vraag 'mag het nog' durven stellen, kun je met een gerust hart negeren.

DE LOCALS

In Finland kussen ze elkaar vrijwel nooit, Duitsers houden het ook vaak bij een hand en in Frankrijk groet men elkaar met maar liefst vier kussen op de wang. Het advies luidt: pas je aan, dat is het gemakkelijkst voor iedereen. In het buitenland ligt de drempel voor heteromannen om elkaar vriend-

schappelijk te kussen lager dan bij ons. In Nederland vindt het merendeel van de heteromannen het 'gay' om elkaar te begroeten met een kus. Onzin, lijkt mij. Maar wie ben ik als vrouw om me daarmee te bemoeien.

DE BN'ERS

Thijs Willekes: 'Mijn voorkeur gaat uit naar de standaard drie. Soms wordt het me teveel en dan is één kus ook goed. Maar het gaat niet om aantallen, maar om de manier waarop mensen elkaar zoenen. Ik houd niet van harde, gekrulde zoenlippen. Begroetingen waarbij de lippen de wangen niet raken noem ik 'wangen' in plaats van zoenen.'

Tatum Dagelet: 'Als een totaal onbekende mij drie kussen geeft, voel ik me daar ongemakkelijk bij. Ik geef mensen die ik niet ken een hand. Mijn naaste familie krijgt van mij één kus op een droge mond, inclusief een knuffel. Nou, nu ik er langer over nadenk: een paar heel goeie, schone vriendinnen kus ik ook weleens op hun mond. Dat is er stiekem een beetje ingeslopen.'

Peter Buwalda: 'Ik kus mijn vrouwelijke vrienden drie keer. Dat vind ik altijd wel leuk eigenlijk, die drie zoenen. Tot mijn vijftiende gaf ik mijn ouders een kus voordat ik ging slapen. Maar op mijn zestiende vond ik dat niet cool meer. Als mijn vader en ik elkaar nu zien geven we elkaar gewoon een goeie hand.'

Caroline Borger: 'Ik ga altijd voor één kus, omdat het geven van drie kussen op de wang voor mij heel officieel en afstandelijk voelt. Alsof je verre familie begroet. Het gemak van een vriendschap zit 'm er voor mij ook in de manier waarop je elkaar begroet.'

Tom Sebastian: 'Bij mijn hartsvriendinnen ben ik vooral van de *hugs*. Of een 'kuske' op de wang. Verder zoen ik iedereen die ik ken drie keer. Zo weet je allebei waar je aan toe bent. Mannen geef ik een *high five*.'

Kim Kötter: 'Mijn goede vrienden en mijn familie geef ik altijd één kus en een knuffel. Anderen voorzie ik van drie kussen. Helaas is niet iedereen er goed in. Sommige mensen hebben zulke harde wangen!'

Hans Ubbink: 'Ik hou van kussen! Een kus zegt veel over een vriendschap. Drie kussen en een hand is voor kennissen, twee kussen en een hand is voor goede kennissen. Een kus en een omhelzing voor familie, of een heel goede vriend of vriendin. En ja, een zoen op de mond en nooit meer loslaten is vanzelfsprekend voor je vriend of vriendin.'

Jort Kelder: 'Dat Hollandse gesmak, die drie keer, is eigenlijk net als het applaus in het Concertgebouw: altijd, ongeacht de prestatie die geleverd is op het podium, een staande ovatie. Misschien komt het wel omdat wij Hollanders ons geen houding weten te geven en werkelijk elke emotie meteen hysterisch uiten. We lijken een land van verlegen Calvinisten, maar wat mij betreft glijdt de Hollander steeds meer af naar labiel, hysterisch gedrag vol met opgeklopte emoties en hypes. Maar dat is mijn mening en dus van geen belang.' ■

'Ik liep rechtstreeks in zijn KUSFUIK. Het voelde alsof LOSLIPPIGE LEO mijn knokige lichaam volledig OPSLOKTE.'